

Ja till Europa

Förslag till program inför valet
till Europaparlamentet 2019

Liberalerna

Innehåll

Ja till Europa.....	3
Ett Europa för jobb och tillväxt.....	4
Vässad inre marknad	4
Global frihandel.....	5
Reformer för bättre konkurrenskraft.....	6
En digitaliserad union	7
Världsledande på forskning	8
Euro, finanspolitik och skatter.....	9
Ett socialt Europa.....	10
Modern regionalpolitik	11
Ett grönt och klimatsmart Europa.....	12
En klimatpolitik som ger resultat	12
En grön transportpolitik.....	14
Miljö	15
Jordbruk och fiske.....	16
Ett Europa för medborgarna.....	18
Enklare att flytta	18
Enklare att studera	19
Starkare konsumenter	19
Bättre och enklare vård.....	20
Ett Europa öppet mot omvärlden	21
Asyl och migration	21
En utrikespolitik för demokrati och mänskliga rättigheter	22
Fortsatt utvidgning av EU	23
Värderingarnas Europa.....	25
Skydda rättsstaten och medborgarnas rättigheter.....	25
Integritet och rättigheter på nätet.....	27
Ett tryggt och säkert Europa	28
Krafttag mot gränsöverskridande brottslighet	28
Gemensam gränsbevakning.....	29
Starkare europeisk beredskap	30
Ett effektivt och demokratiskt Europa.....	32
Mer effektivt EU	32
Mer öppet EU	33
Mer demokratiskt EU	33

Ja till Europa

Den europeiska unionen står inför stora utmaningar. Valet till EU-parlamentet i maj 2019 avgör om samarbetet kommer att kunna möta dem.

Europa har att hantera hot som kommer utifrån såsom den tuffa konkurrensen från ett expanderande Kina. Där leder president Xi Jinping nu världens största ekonomi, som fortsätter att växa utan hänsyn till hållbarhet och mänskliga rättigheter. Samtidigt vänder USA:s president Donald Trump ryggen till efterkrigstidens liberala världsordning. Och den ryska regimen under president Vladimir Putin utgör ett allt större hot mot Europa, såväl militärt som genom försöken att splittra EU-länderna med desinformation och cyberkrigföring. Krafterna runt omkring Europa som vill unionen illa är kanske starkare än någonsin. Det ställer krav på Europa att vilja och kunna leda den fria världen. Det ställer krav på oss att ta ansvar för vår egen säkerhet och för det globala klimatarbete USA nu lämnar bakom sig.

Samtidigt växer hoten inifrån. Premiärminister Viktor Orbán leder i Ungern en främlingsfientlig och nationalistisk regering som öppet kränker rättsstaten och vill stänga EU mot omvärlden. I Storbritannien leder premiärminister Theresa May sitt land mot ett brexit vi idag inte kan överblicka konsekvenserna av – varken för Storbritannien, för unionen eller för Sverige.

Behovet av ett enat Europa är större än någonsin. Liberalernas recept är ett kraftfullt EU som håller ihop, där vi samarbetar ännu tätare än idag. Ett EU som rustas för framtiden och som ges verktyg att möta hoten mot vår kontinent och leverera lösningar på problem som vi bara kan hantera tillsammans. Där andra tvekar är vi tydliga: Sverige ska fullt ut vara med i det europeiska samarbetet.

Ett Europa för jobb och tillväxt, där nya jobb skapas genom ekonomiska reformer, forskning, digitalisering, frihandel och fri rörlighet. Där Sverige har euron som valuta. Där vi ställer krav på fungerande välfärd i alla EU-länder så att jämställdheten ökar, fattigdomen minskar och fler får del av globaliseringens fördelar.

Ett grönt och klimatsmart Europa, där vi leder det globala klimatarbetet genom en gemensam koldioxidskatt, smarta transporter, fossilfri energi och klimatvänligt jordbruk.

Ett Europa för medborgarna, där vi gör det enklare och tryggare att resa, flytta, söka vård och handla digitalt över gränserna.

Ett Europa öppet mot omvärlden, där vi skapar fler lagliga vägar till Europa och slår vakt om asylrätten, men där hela EU tar gemensamt ansvar för asylsökande. Ett Europa där vi värnar demokrati och mänskliga rättigheter och står upp mot förtryck i vårt närområde och globalt.

Värderingarnas Europa, där vi agerar med kraft mot EU-länder som kränker rättsstaten, pressfriheten och medborgarnas rättigheter, där vi bekämpar rasism och extremism, och där vi stärker medborgarnas integritet och rättigheter på nätet.

Ett tryggt och säkert Europa, där vi tar krafttag mot organiserad brottslighet genom gemensam EU-polis och åklagare, och där EU tar över ansvaret för den yttre gränskontrollen. Ett Europa där vi tillsammans ökar vår försvarsförmåga och stärker beredskapen vid kriser.

Ett effektivt och demokratiskt Europa, med mer öppenhet och insyn, där skattemedel går till forskning och brottsbekämpning istället för jordbruksstöd – och där EU får de verktyg och befogenheter som krävs för att lösa gemensamma problem.

Ett Europa för jobb och tillväxt

Det europeiska samarbetet byggdes som ett fredsprojekt genom handel. Genom enklare och mer handel mellan människor och företag runt om i Europa skulle Europas länder bygga upp en starkare gemenskap. Den gemensamma inre marknaden är grunden i EU-samarbetet och avgörande för EU:s framtid. Det var lika sant då som det är idag. Friheten att köpa och sälja varor och tjänster utan dyra tullavgifter har stärkt Sveriges konkurrenskraft och gett oss fler valmöjligheter. Det har blivit allt enklare och billigare att resa, bo eller göra affärer i andra EU-länder. Svenska företag har tillträde till en marknad med över 500 miljoner konsumenter istället för bara de drygt 10 miljoner som finns i Sverige. Det skapar fler jobb i Sverige vilket bidrar till tillväxt och konkurrenskraft och i förlängningen till ökade skatteintäkter som bekostar vår gemensamma välfärd.

Europa måste kunna hantera globaliseringens och digitaliseringens utmaningar. Då behövs en stark liberal politik. En politik som främjar arbete, utbildning, forskning och tillväxt som kommer fler EU-medborgare till del genom välfärdsreformer. För att jobben ska bli fler måste fler hinder rivas. Den inre marknaden måste fungera ännu bättre oavsett om det handlar om varor, tjänster, kapital eller människor. Och EU måste öppna upp handeln än mer med resten av världen. Världen behöver mer frihandel och färre murar.

Vässad inre marknad

1. Fortsätt riva hinder för rörlighet

Den inre marknaden är EU:s största framgångssaga och bidrar varje dag till jobb och tillväxt, men också till konkurrens över gränserna, vilket leder till lägre priser och högre kvalitet för konsumenterna. EU måste fortsätta riva de hinder som finns kvar för att den fria rörligheten för varor, tjänster, kapital och personer ska fungera och bekämpa alla försök i medlemsländerna att införa protektionistiska regler, särskilt på tjänsteområdet.

2. Minskad regelbörda för företag

Företag ska inte behöva brottas med 28 olika regelverk för att konkurrera på den inre marknaden, och inte heller drabbas av orimligt krångliga EU-regler. EU måste fortsätta att riva handelshinder och minska regelbördan. Vi vill se en ökad satsning på Refit-programmet som är ett av kommissionens främsta verktyg för att förenkla lagstiftning för företag på EU-nivå.

3. Inga krångliga extraregler

Medlemsländerna ska vara skyldiga att öppet redovisa hur de implementerar EU-direktiv i nationell lag för att säkerställa att eventuella regler som läggs till, så kallad "goldplating" tydligt redovisas. Alla lagförslag från kommissionen ska föregås av gedigna konsekvensutredningar och särskild vikt ska fästas vid att underlätta för små- och medelstora företag.

4. En europeisk arbetsmarknad – på riktigt

I en tid då miljoner européer går utan jobb samtidigt som vissa länder och regioner skriker efter arbetskraft måste det blir enklare att flytta mellan EU-länderna. Liberalerna vill fortsätta att utveckla den fria rörligheten för att stärka konkurrenskraften och välfärden i EU, exempelvis genom gemensamma digitala portaler som gör det enklare att söka jobb i andra länder.

5. Behörigheter och kompetenser ska erkännas i hela EU

För de som arbetar i ett yrke som kräver legitimation eller examensbevis kan det i vissa fall vara svårt att arbeta i ett annat EU-land. Det beror bland annat på att länderna inte i tillräcklig omfattning ömsesidigt erkänner varandras behörigheter. Yrkeskortet som används för att få yrkeskvalifikationer erkända bör omfatta fler yrken och det ömsesidiga erkännandet av behörigheter bör stärkas så att det blir enklare att arbeta i ett annat EU-land.

6. Skärpta insatser mot varumärkesförfalskningar

Genom EU:s varumärkesskydd kan företag enkelt och kostnadseffektivt registrera sina varumärken på den inre marknaden. För att skydda företag från oseriös konkurrens och organiserad brottslighet är det viktigt att stärka kampen mot import och tillverkning av förfälskningar. För konsumenter handlar det om att stoppa potentiellt farliga produkter, som förfälskade bildelar som inte uppfyller våra säkerhetskrav eller parfymers och leksaker som kan innehålla farliga kemikalier.

Global frihandel

7. Fortsatt enkel handel efter brexit

Storbritannien är en av våra viktigaste handelspartners. Uppemot hundra tusen svenskar beräknas vara bosatta i landet och många briter bor i Sverige. Att Storbritannien lämnar EU riskerar att kraftigt försvåra för handeln, bryta viktiga leverantörskedjor och dessutom försvåra för människor som vill flytta. Därför är det centralt att EU och Storbritannien enas om ett långtgående handelsavtal som bäddar för fortsatt nära samarbete, minimerar handelshinder för varor och tjänster och innehåller liberala bestämmelser kring personrörlighet. Storbritannien kan dock inte vara en del av den inre marknaden såvida man inte accepterar fri rörlighet för personer.

8. En stark röst för global frihandel

I en tid då protektionismen växer ska EU fortsatt vara en stark röst för frihandel och stå upp för den regelbaserade internationella handelsordningen. I en värld präglad av globala leverantörskedjor och digitalisering behövs fria flöden av varor, tjänster och data - men också regler som gör att personer kan röra sig fritt. EU ska verka för att alla typer av handelshinder som tullar, otillåtna subventioner, tekniska handelshinder, lokaliseringsskrav och diskriminering i offentlig upphandling tas bort.

9. Modernare WTO och fler frihandelsavtal

EU ska arbeta för att utveckla och modernisera Världshandelsorganisationen (WTO). När utvecklingen av WTO blockeras är det viktigt att EU driver på för handelsliberaliseringar där intresserade länder, oavsett om de är OECD-länder, tillväxtekonomier eller utvecklingsländer, deltar och förhandlar omfattande frihandelsavtal. Frihandelsavtalen ska genomsyras av EU:s gemensamma värderingar och bidra till långsiktig hållbarhet globalt.

10. Friare handel mellan EU och USA

Europa och USA utgör tillsammans en tredjedel av världshandeln. Ett frihandelsavtal mellan EU och USA skulle inte bara öka handeln mellan dessa ekonomier utan också sätta standarder som skulle underlätta handel världen över. EU bör föra kontinuerliga diskussioner kring och driva på för att återuppta TTIP-förhandlingarna med USA så fort de politiska möjligheterna finns.

11. Krafttag mot kinesisk dumpning

Kina bedriver en aggressiv handelspolitik som präglas av teknikstöd och strategiska investeringar som sätter många utvecklingsländer i beroendeställning. I strid med gällande handelsregler och med hjälp av statliga subventioner dumpas kinesiska varor på världsmarknaden. EU bör agera tillsammans med andra aktörer för att få Kina att följa de internationella regelverken.

12. Strategiska investeringar ska granskas

Kina och Ryssland är exempel på länder som investerar strategiskt i Europa, i bland annat hamnar och energiförsörjning. EU och medlemsländerna måste kunna skydda sig mot investeringar från stater och bolag med oärliga intressen. Liberalerna vill därför se ett system för gemensam investeringsgranskning med krav på att bolag från tredje land som investerar i EU tydligt redovisar sin ägarstruktur och avsikt. Kraven får dock aldrig användas för protektionistiska syften.

13. Frihandel för att motverka fattigdom

Ett av de viktigaste verktygen för att minska fattigdomen i världen är ökat företagande och handel. EU ska arbeta aktivt med frihandelsavtal och tullåtnader för att stödja haltande och begynnande ekonomiers utveckling. Innovation och företagande ger individer och länder möjlighet att långsiktigt lyfta sig själva ur fattigdom och ekonomiskt beroende.

Reformer för bättre konkurrenskraft

14. Tuffare granskning av EU-ländernas reformer

Om Europa ska kunna vässa sin konkurrenskraft krävs att EU:s medlemsländer fortsätter arbetet med nya kraftfulla ekonomiska reformer. Hållbara trygghetssystem behöver byggas, utbildningssystem förbättras och trösklarna till arbetsmarknaden sänkas. Regelkrångel måste tas bort så att nya jobb kan skapas genom innovation, digitalisering och tjänstehandel. Liberalerna vill att den "europeiska terminen", den årliga process där EU-ländernas ekonomiska politik granskas av kommissionen, stärks. EU:s regionalstöd ska kopplas till denna granskning, så att EU-stöd används för att genomföra nödvändiga strukturreformer. Medlemsländer som får regionalstöd från EU ska själva ha på plats en fungerande politik för nationell regional utjämning.

15. Fler kvinnor i arbete

Fler av Europas kvinnor måste få ökad ekonomisk frihet att styra sina liv och fler måste jobba för att bidra till tillväxt och välfärd. EU:s länder har inte råd att ha världens bäst utbildade hemmafruar. Att kvinnor, liksom män, arbetar är avgörande både för individens ekonomiska frihet och för EU:s ekonomiska tillväxt och konkurrenskraft. EU bör uppmuntra medlemsländerna till avskaffad sambeskattning och satsningar på barn- och äldreomsorg.

16. En beredskap att möta den demografiska utmaningen

Europa har en åldrande befolkning vilket innebär att allt färre arbetande i framtiden kommer behöva försörja en ökande andel äldre. Alla EU:s medlemsländer måste ta sitt ansvar för att garantera långsiktigt hållbara pensionssystem, för att undvika statsfinansiella kriser som riskerar att spilla över till andra länder. Europas länder måste också bli bättre på att tillvarata åsrika personer i arbetskraften.

En digitaliserad union

17. Smidiga regler för den digitala ekonomin

Att vi skapar en miljö där delningsekonomi, e-handel och digitala tjänster kan växa gynnar EU:s konsumenter och är avgörande för jobb och tillväxt. Liberalerna vill se gemensamma, smidiga regelverk kring plattformars ansvar, e-handel och artificiell intelligens, så att olika regler undviks på en marknad som är helt gränsöverskridande. Överreglering som hindrar innovation måste undvikas.

18. Främja den digitala konkurrensen

För att den digitala inre marknaden ska fungera är det viktigt att stora aktörer inte missbrukar sin ställning genom att exempelvis hindra konkurrenter från att lansera innovativa konkurrerande tjänster. Under nästa mandatperiod måste kommissionen såsom under denna fortsätta att agera aktivt för att värna konsumenternas intressen och rättvis konkurrens på det digitala området.

19. Färre gränser för digitala tjänster

Idag har det blivit enklare att använda digitala tjänster som Spotify eller Netflix när man reser i unionen genom att du vid resor inom EU alltid har tillgång till ditt hemutbud även på resa. Liberalerna vill ta ytterligare steg mot färre gränser på nätet, med målet att det ska vara möjligt att prenumerera på alla digitala tjänster oavsett var man befinner sig i EU. Det innebär att EU bör arbeta mot att minska användandet av så kallad geoblockering för digitala tjänster.

20. Inför ett rättsligt ramverk för ny digital teknologi

EU ska med full kraft säkra att fördelarna med ny digital teknik fullt ut förverkligas och inte kullkastas av lapptäcken av nationella regelverk. Därför bör EU som första region i världen skapa ett stabilt och brett rättsligt ramverk för ny teknologi såsom blockchain, den teknologi som skapar säkra och effektiva databaser genom att informationen delas upp i block som finns på olika datorer samtidigt, och artificiell intelligens (AI) samt för digitala plattformar (exempelvis uthyrningssajter och sociala medier). Regelverken måste baseras på mycket noggranna studier och utvärderingar samt vara teknikneutrala för att inte riskera att begränsa innovation och framväxt av nya applikationer.

21. Värna principen om nätneutralitet

Principen om nätneutralitet innebär att all internettrafik ska behandlas likvärdigt oavsett avsändare, mottagare, plattform eller innehåll. Liberalerna värnar om denna princip särskilt mot de kommersiella krafter som vill kunna ge företräde för trafik till vissa tjänster. Det kan handla om att en internetleverantör bara tillhandahåller full hastighet till en viss streamingtjänst och saktar ned trafiken till konkurrenterna. En urholkad nätneutralitet riskerar konkurrensen och framväxten av nya innovativa tjänster.

22. EU behöver en modern upphovsrätt

En stark och välfungerande upphovsrätt är en central del av äganderätten och möjliggör kreativt skapande och innovation. Samtidigt måste upphovsrätten balanseras mot andra intressen och utvecklas så att den inte missbrukas som ett protektionistiskt skydd för etablerade affärsmodeller. Mycket arbete återstår för att få på plats en modern upphovsrätt som skyddar kreatörers rättigheter samtidigt som den främjar uppkomsten av nya digitala tjänster utan att inkräkta på allmänhetens intressen i en digital värld.

23. Nej till länkskatt

I samband med revisionen av EU:s upphovsrättslagstiftning har förslag presenterats om att införa en rättighet för utgivare att få ersättning när någon länkar till material de har publicerat, vilket även kallas ”länkskatt” (artikel 11 i EU:s reviderade upphovsrättsdirektiv). Liknande system har prövats och misslyckats i Tyskland och Spanien. Liberalerna motsätter sig bestämt att det införs i EU.

24. Nej till uppladdningsfilter

I samband med revisionen av EU:s upphovsrättslagstiftning har förslag lagts om att tvinga internetplattformar som YouTube och liknande att införa filter vid uppladdning av material för att undvika att upphovsrätten kränks. I EU:s reviderade upphovsrättsdirektiv är detta känt som ”artikel 13”. Ett av de största problemen med denna typ av förslag är att filtren med stor sannolikhet kommer att stoppa uppladdning även av helt lagligt material, exempelvis ”memes” som innehåller en upphovsrättsskyddad bild. Liberalerna motsätter sig denna typ av uppladdningsfilter.

25. Kultur utan pekpinnar

Under hösten 2018 antogs en revidering av EU:s direktiv om audiovisuella tjänster (AVMSD) trots att den liberala gruppen motsatte sig beslutet. Reglerna inkluderar krav på streamingtjänster att tillhandahålla en viss mängd europeiskt producerat innehåll och problematiska formuleringar om att medlemsstaterna ska se till att sådant som negativt kan påverka barns moral kan stoppas. Vi vill att dessa regler rivs upp och reformeras i grunden.

Världsledande på forskning

26. Hälften av jordbruksstödet till forskning

Liberalerna vill att hälften av jordbruksstödet i EU-budgeten direkt ska omfördelas till satsningar på forskning och utveckling. Dessutom bör alla medlemsländer nå upp till EU:s mål om att avsätta tre procent av BNP till forskning. Precis som Nato-länderna vinner på att alla upprätthåller en hög nivå på sina försvarsutgifter skulle hela Europa tjäna på att varje enskilt medlemsland ökar sina investeringar i forskning och utveckling.

27. Europeiska excellenscentra för forskning

Vi vill göra det möjligt att på europeisk nivå ge långsiktigt stöd till spjutspetsforskning genom riktade stöd för att möjliggöra rekryteringar av världsledande forskare som ges bästa tänkbara förutsättningar. Dessa excellenscentrum bör utgöra nav i samarbeten mellan ledande lärosäten inom samma områden, både inom och utanför unionens gränser.

28. Satsa på gemensam forskningsinfrastruktur

Många anläggningar som krävs för världsledande spjutspetsforskning är så dyra och komplicerade att bygga att det inte är rimligt att flera medlemsländer samtidigt satsar på att bygga liknande anläggningar. Genom att koordinera och gemensamt finansiera denna typ av infrastruktur kan vi se till att forskare i Europa får tillgång till den bästa infrastrukturen till en rimlig kostnad för skattebetalarna.

29. Gör det enklare att söka medel från EU:s forskningsprogram

Det är idag alldeles för krångligt att söka medel ur EU:s forskningsprogram. För att se till att de bästa forskarna och projekten får ta del av stöden måste ansökningsprocesserna förenklas. Europaparlamentet har tidigare föreslagit många förenklingar som inte genomförts. Det är hög tid att införliva dessa i nästa forskningsprogram.

Euro, finanspolitik och skatter

30. Sverige ska införa euron som valuta

Euron är ett både politiskt och ekonomiskt projekt som underlättar gränsöverskridande handel och ekonomisk integration. Dessutom är det i kretsen av euroländer som allt fler viktiga ekonomisk-politiska beslut fattas. Sverige och svensk handel förlorar på att stå utanför eurosamarbetet, och utanförskapet riskerar att förvärras när Storbritannien lämnar EU, eftersom vi då mister en viktig allierad. Ingen annan fråga är så avgörande för Sveriges ställning i det europeiska samarbetet. Därför vill Liberalerna att Sverige ska införa euron som valuta.

31. Fortsatta reformer för en stabil eurozon

Efter finanskrisen införde EU och euroländerna nya regler för att stärka de europeiska ekonomierna och förhindra framtida kriser. Liberalerna ser positivt på att eurozonen samarbetar närmare kring den ekonomiska politiken. Eventuella nya samarbeten ska i möjligaste mån vara öppna för alla EU-länder.

32. Sverige ska fullt ut följa finanspakten

Det ekonomisk-politiska ramverket stärktes efter finanskrisen genom den så kallade finanspakten. Pakten kräver att länder med stora statsskulder också har låga budgetunderskott, att länder snabbare amorterar av sina skulder vidare och att det gemensamma finanspolitiska regelverket görs till nationell lag. Detta är krav för euroländerna men är frivilligt för övriga EU-länder. Länder som Danmark, Bulgarien och Rumänien följer pakten och Liberalerna anser att Sverige också bör ansluta sig fullt ut till finanspakten.

33. Ja till bankunionen

Bankunionen skapar gemensam tillsyn av de stora bankerna, en gemensam mekanism för banker som går omkull och på sikt en gemensam insättningsgaranti. Nordeas beslut att flytta sitt huvudkontor till Finland är delvis en konsekvens av att Sverige valt att stå utanför bankunionen. Direktivet för bankunionsutredningen bör ändras till att föreslå hur – inte om – Sverige ska gå med. Då tar vi både vårt ansvar för att förebygga nästa europeiska finanskris och bidrar till att fullborda den inre marknaden för kapital.

34. Gemensam finansminister för en eurobudget

Liberalerna ser positivt på en gemensam budget och en finansminister för eurozonen, i syfte att stärka eurozonens konkurrenskraft och öka konvergenstakten mellan ekonomierna. Detta måste ske inom befintliga parlamentariska strukturer. En eurozonsbudget kommer att bidra till ett starkare EU som står bättre rustat inför lågkonjunkturer och

ytterligare öka incitamenten för svenskt deltagande i euron. Liberalerna välkomnar också att den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) stärks och ges större muskler att förebygga finansiella kriser.

35. Europeiska energiavtal bör skrivas i euro

En ökad användning av euron internationellt kan innebära minskad osäkerhet och lägre kostnader för europeiska företag. Indirekt hade det även minskat beroendet av dollar i världen och ökat stabiliteten i det internationella ekonomiska systemet. EU bör arbeta för att euron oftare används vid internationella avtal och att den i större utsträckning används som reservvaluta. Energikontrakt som skrivs av EU:s medlemsländer bör i högre grad än idag skrivas i euro.

36. Ett regelverk för att beräkna företagsskattebas i EU

För att underlätta gränsöverskridande företagande i EU och motverka avancerad skatteplanering måste företag som agerar i flera medlemsländer följa en uppsättning regler, snarare än 27, för att beräkna vinsten som ska beskattas. Liberalerna vill att förslaget om en gemensam bolagsskattebas för gränsöverskridande företag (CCCTB) ska godkännas så snart som möjligt.

Ett socialt Europa

37. Sociala pelaren som påtryckningsmedel för välfärdsreformer

För att Europa ska kunna vässa sin konkurrenskraft och klara en snabb ökning av välfärdskostnader behövs samhällen som håller ihop, där fler arbetar och bidrar till välfärden. EU:s sociala pelare slår fast ett antal minimirättigheter kring utbildning, jämställdhet, a-kassa, sjukförsäkring, barnomsorg, omställning och vård, för alla medborgare. Pelaren ska fungera som påtryckningsmekanism som får medlemsländerna att genomföra nödvändiga reformer. Kommissionen ska årligen utvärdera reformbehovet i varje medlemsland, följa upp och ge tydliga rekommendationer.

38. Tiggeri är en EU-fråga

Alla medlemsländer ansvarar för sina medborgare och vi kan inte acceptera ett Europa där diskrimineringen och fattigdomen är så stor att människor söker sig till rikare länder för att tigga. EU måste villkora och kontrollera att fortsatta stöd till länder som Rumänien och Bulgarien går till att förbättra situationen för dess medborgare, inklusive romer. EU:s sociala pelare är ett viktigt verktyg för att driva på arbetet i länderna. Kommissionen ska stärka övervakningen av hur stöden från EU-fonder fördelas och används. Åtgärder för att bekämpa diskriminering, rasism och antiziganism krävs.

39. Ett EU som främjar hälsa

För att främja människors hälsa i EU måste det ökande vaccineringsmotståndet motverkas. EU ska ta ett större ansvar för att lyfta de enorma hälsofördelar ett generellt vaccinskydd har och vilka faror en minskande vaccintäckning innebär. EU bör även arbeta för att minska rökningen i unionen men det svenska undantaget i tobakslagstiftningen för snus måste värnas.

Modern regionalpolitik

40. En modern regionalpolitik

För ett konkurrenskraftigt EU krävs att alla delar av unionen växer ekonomiskt. Det är dock inte bidrag som skapar tillväxt och välstånd i Europa, utan framför allt en effektiv inre marknad, investeringar och ett gott innovations- och företagsklimat. Regional-, social- och landsbygdsfonderna måste minskas drastiskt och slås ihop för att nå bättre effektivitet och samordningsvinster. Liberalerna vill att stöden i betydligt större utsträckning ska inriktas på investeringar i de fattigaste länderna i EU, samt att fonderna ska användas till investeringar med tydligt europeiskt mervärde, exempelvis gränsöverskridande infrastruktur. För de rikare EU-länderna bör graden av medfinansiering öka. Övergången från stöd till regionfonder för riskvilligt kapital bör utvecklas vidare. Regionalpolitiken ska inte finansiera åtgärder som motverkar målsättningarna i klimatavtalet från Paris.

41. Stöd direkt till regioner och civilsamhälle

Idag kanaliseras stöd via EU:s olika fonder till medlemsländerna på nationell nivå som sedan i sin tur ansvarar för genomförande av projekt. Liberalerna anser att dessa stöd ska minska drastiskt men att delar av det stöd som kvarstår ska kunna utgå direkt till den regionala eller lokala nivån. Det bör även vara möjligt att betala ut stöd direkt till exempelvis organisationer som är verksamma i civilsamhället och som driver verksamhet i linje med målen för fonderna.

42. Inga EU-stöd utan tillräckligt arbete mot korruption och missbruk

EU:s åklagarmyndighet skapades med uppgift att motverka korruption och missbruk av EU-medel. Åklagarmyndigheten är ett fördjupat samarbete som Sverige, Ungern och Polen har valt att ställa sig utanför. Liberalerna anser att Sverige ska gå med i EU:s åklagarmyndighet. Det är inte heller rimligt att något medlemsland tar emot EU-stöd om det inte är villigt att utsätta sig för den tuffa granskning som medlemskap i EU:s åklagarmyndighet innebär. Därför bör utbetalningar av regionalstöd hållas inne för länder som varken är medlemmar i den gemensamma åklagarmyndigheten eller kan visa att de själva har ett minst lika effektivt arbete mot korruption och missbruk av EU-medel.

Ett grönt och klimatsmart Europa

Klimatförändringarna leder till extremväder och naturkatastrofer, både i Sverige och i resten av världen. Det påverkar allt liv på jorden. Samtidigt skövlas livsviktig skog medan djur- och växtarter försvinner för att aldrig komma tillbaka. Haven smutsas ner av plast och föroreningar samtidigt som fisken försvinner. För att rädda klimatet och miljön och skapa en renare framtid för kommande generationer måste vi agera nu. Vi måste fatta beslut som gör skillnad på både lång och kort sikt.

Klimathotet och miljöförstöring stannar inte vid nationsgränser. Globala problem måste få globala lösningar och klimatavtalet från Paris är ett viktigt steg på vägen. EU ska vara världens främsta miljöorganisation. Det är bara tillsammans i Europa som vi kan säkerställa en hållbar utveckling där vi skyddar vår miljö och vårt klimat. På den internationella arenan ska EU ta kampen för att rädda klimatet, våra hav och den biologiska mångfalden. Den som smutsar ned måste också måste betala mer och det ska bli enklare att göra smarta miljöval.

Vi lever i en tid och på en kontinent där vi har unika möjligheter att lösa dessa utmaningar om vi tar dem på allvar. EU ska gå i täten och visa att det är möjligt att ställa om från fossilberoende till hållbara gröna samhällen.

En klimatpolitik som ger resultat

43. En klimatpolitik med tydliga mål

Parisavtalet är den självklara utgångspunkten för våra klimatmål, tillsammans med de globala målen för hållbar utveckling. Till 2050 ska EU ha uppnått en situation där vi inte har några nettoutsläpp av växthusgaser. Som ett delmål fram till 2030 ska EU minska de egna utsläppen av växthusgaser med minst 55 procent i förhållande till 1990 år nivå. Det är inte säkert att ens denna utsläppsminskning är tillräcklig och vi bör ha beredskap att skärpa detta delmål ytterligare under de närmsta åren.

44. Förorenaren ska betala - en europeisk koldioxidskatt

Liberalerna vill införa en europeisk koldioxidskatt, vilket skulle vara en av de mest effektiva åtgärderna för att ställa om och minska utsläppen, från bland annat transportsektorn, samt bana väg för innovation och grön teknik. Genom en sådan skatt kan EU även med trovärdighet trycka på för att få fler länder i världen att följa efter. Skatten ska på sikt tas in på EU-nivå och vara en intäkt till EU-budgeten. Som ett första steg bör en harmoniserad lägstanivå för koldioxidbeskattning i EU:s medlemsländer införas.

45. Förbättra handeln med utsläppsrätter

EU:s system för handel med utsläppsrätter (ETS) utgör ryggraden för unionens nuvarande arbete med att minska utsläppen av växthusgaser i Europa. Systemet behöver vidareutvecklas, så att flera av de sektorer som idag står utanför ETS på sikt införlivas i

systemet. Samtidigt bör mängden tillgängliga utsläppsrätter kontinuerligt ses över och minskas eftersom priset på utsläppsrätter historiskt varit allt för lågt. Ett gemensamt golv för priserna i det europeiska handelssystemet för utsläppsrätter kan bli ett viktigt steg på vägen mot en gemensam europeisk koldioxidbeskattning.

46. Låt inte kärnkraftsmotståndet riskera klimatet

För klimatets skull behövs fortsatt kärnkraften, vilket även FN:s klimatpanel understryker. Vi har inte råd att stänga kärnkraftverk när så många länder inom EU fortsatt är beroende av kol och gas. Även om dessa beslut är nationella är det viktigt att de diskuteras på EU-nivå eftersom exempelvis det tyska beslutet att fasa ut kärnkraftverken i förtid fått en kraftig påverkan på hela Europas energisystem med ett fortsatt stort beroende av kolkraft.

47. En avvecklingsplan för kolkraften i Europa

Den europeiska energiproduktionen bör snarast fasa ut de kraftverk som drivs med fossila bränslen. Liberalerna vill se en vidareutveckling av de EU-instrument som finns för att stötta människor och samhällen i övergången till en grön ekonomi genom investeringar i infrastruktur, utbildning och liknande kombinerat med konkreta planer för utfasning av befintliga kolkraftverk.

48. Slutför arbetet med EU:s energiuinion

EU:s energiuinion bör utvecklas ytterligare, med fokus på fossilfri elproduktion som inkluderar vind, sol och vatten men också kärnkraft. Det är också viktigt att minska beroendet av import av fossila bränslen från Ryssland. Arbetet med att länka samman EU:s elnät ska fortsätta i hög takt för att säkerställa ett effektivt utnyttjande av befintlig kapacitet.

49. Stoppa alla subventioner till fossila bränslen

Det är hög tid att vi i Europa ställer om vår ekonomi till fossilfria alternativ. I ett sådant läge är det inte rimligt att det runt om i Europa förekommer subventioner till fossila bränslen med upp till 1000 miljarder euro per år. Vi vill på sikt se ett stopp för alla former av subventioner till fossila bränslen, på alla politiska nivåer inom EU.

50. EU-strategi mot avskogning

I arbetet med att rädda klimatet är det viktigt att säkerställa rättvisa spelregler mellan företag i olika länder. Åtgärder för att klara klimatmålen ska ingå i EU:s frihandelsavtal och åtgärder bör kunna vidtas mot länder som försöker gynna sin inhemska industri på bekostnad av klimatet. En särskild EU-strategi bör antas för att komma till rätta med avskogning på grund av import av exempelvis soja, palmolja, kött, kakao eller timmer.

51. Ökat klimatbistånd

EU måste fortsätta att minska sina koldioxidutsläpp, samtidigt är det mycket bra för klimatet om vi investerar i miljövänlig teknik även i andra länder, där utsläppen kan minska ännu mer per satsad krona. Klimatfrågan är också en fråga om solidaritet. Genom klimatbistånd och tekniköverföring kan Europa göra stora insatser för en hållbar utveckling i utvecklingsländer med växande ekonomier.

52. Utsläppsminskningar räcker inte - lagring av koldioxid

För att rädda klimatet och nå Parisavtalets mål kommer det inte räcka att kraftigt reducera utsläppen av växthusgaser. Vi kommer sannolikt även att vara beroende av att kunna ta ut koldioxid ur atmosfären och binda den – så kallade negativa utsläpp. En

ansvarsfull jordbruks- och skogspolitik är ett naturligt verktyg för detta, och ett långsiktigt mål behövs för att öka kolsänkan i skog och mark. EU bör dessutom satsa på forskning kring innovativa metoder att ta ut och lagra koldioxid.

53. Gemensam metod för att mäta konsumtionsbaserade utsläpp

Idag saknar EU en gemensam metod för att räkna in de utsläpp som orsakas av import och våra utrikesresor med flyg. Liberalerna vill att EU-kommissionen ges i uppdrag att ta fram en gemensam mätmetod.

54. Energiavtal ska skötas av EU

Stora internationella investeringar i infrastruktur på energiområdet som exempelvis Nordstream II påverkar långt fler länder än dem som förhandlat fram dem. Denna typ av strategiska avtal om energi och infrastruktur för energi med länder utanför EU ska därför skötas gemensamt av unionen och inte av enskilda länder för sig.

En grön transportpolitik

55. Inför en europeisk flygskatt

Alla transporter ska bära sina klimatkostnader, oavsett om de sker på land, vatten eller i luften. Det är orimligt att flygets bränsle inte beskattas på samma sätt som andra fordonsslag. Liberalerna vill därför införa en bränslebaserad flygskatt för resor inom och mellan EU-länder som tar sikte på flygets faktiska utsläpp. Chicagokonventionen, som innehåller förbud mot beskattning av flygbränsle på internationella flygningar, bör omförhandlas för att driva på en utveckling mot mer bränslesnåla flygplan och minskade utsläpp från flygsektorn.

56. Slutför det gemensamma europeiska luftrummet

Ett effektivt utnyttjande av det europeiska luftrummet som leder till att så många flygplan som möjligt kan flyga kortast möjliga rutt skulle innebära stora miljö- och effektivitetsvinster. Även om mycket har åstadkommits blockerar tyvärr mycket av det nödvändiga arbetet som återstår av nationella särintressen. Vi vill att arbetet med ett gemensamt europeiskt luftrum färdigställs så snart som möjligt.

57. Det måste bli enklare att ta tåget över landsgränser i Europa

Den som vill resa i Europa finner sig ofta hänvisad till flyget eftersom det ofta kan vara dyrt, tidskrävande och komplicerat att resa med tåg. Liberalerna vill se sammanlänkade biljettsystem som möjliggör att boka biljetter mellan länder från tågbolagens och andra plattformars bokningssajter. Precis som för flygtrafik behöver reglerna för tågtrafik i EU vara helt gemensamma. EU behöver fortsätta att se över och ta bort de hinder som här återstår. Den tågresenär som missar en anslutning på grund av försening ska ombokas av tågbolaget såsom görs vid flygresor idag.

58. Fler europeiska stamlinjer, nattåg och biltåg

Det är viktigt att vi etablerar europeiska stamlinjer mellan våra stora städer. På sträckor där efterfrågan är stor och där det är väl avvägt bör stamlinjerna om möjligt hålla för särskilt höga hastigheter. Liberalerna vill även se fler internationella nattåg från Sverige och fler biltåg som gör det möjligt för den som behöver ha med sig bilen att undvika långa transportsträckor genom Europa.

59. Klimatsmarta vägar i hela EU

Samtliga vägtransporter i EU ska så snart som möjligt vara helt fossilfria. För att nå det målet bör ett säljstopp för fossildrivna bilar till 2030 införas i hela EU. Liberalerna vill också se en EU-strategi för en utbyggnad av klimatsmart infrastruktur längs viktiga europeiska vägar, som till exempel ladd- eller vätgasstationer, för att underlätta även längre resor med klimatsmarta bilar. Målet bör även vara att EU ska vara den första regionen i världen som möjliggör för helt autonoma vägtransporter med självkörande fordon.

60. Ren luft måste vara en självklarhet

Varje år dör i Europa upp emot 400.000 människor i förtid till följd av luftföroreningar. Att EU:s luftkvalitetsnormer efterlevs i hela EU är avgörande för att minska dödsfall och för att se till att människor i våra städer har ren luft att andas. Kommissionen måste få större möjligheter att utfärda sanktioner mot de medlemsstater som inte lever upp till dagens luftkvalitetsnormer.

61. Tillåt längre och tyngre lastbilar

En ökad användning av längre och tyngre lastbilar har en god potential att minska bränsleförbrukning och bidra till minskad klimatpåverkan inom transportsektorn. Liberalerna vill se reformerade EU-regler som tillåter längre och tyngre lastbilar i internationell trafik.

62. Inför en aktiv trafikledning i Östersjön

Grundstötningar med oljeutsläpp har visat att vi har otillräcklig trafikövervakning och bristande kapacitet att agera vid olyckor på Östersjön. Ett pilotprojekt mellan Östersjöländerna bör genomföras för att upprätta en gemensam trafikledning och övervakning av sjöfarten på Östersjön. På sikt bör ansvaret för denna trafikledning överföras till den europeiska gräns- och kustbevakningsmyndigheten.

63. Mindre fossila bränslen och utsläpp till sjöss

Dagens skattereduktioner till fossilt bränsle inom sjöfarten måste avskaffas. Sjöfarten bör omfattas av ett reduktionspliktssystem med krav på drivmedelsleverantörer att leverera en viss andel biodrivmedel och viss klimatprestanda per år. Efter införandet av EU:s svaveldirektiv har sjöfartens svavelutsläpp minskat och den huvudsakliga utmaningen är nu att hantera utsläpp av kväveoxid och partiklar.

Miljö

64. En framtid utan plast som inte kan återvinnas

Liberalerna vill se en bindande målsättning om att all plast i EU ska vara återvinningsbar senast 2030. Vi stödjer ett förbud mot vissa engångsartiklar av icke-återvinningsbar plast och vill se en avgift på plast som inte återvinns. Det driver på EU-länderna att öka takten i återvinningen och att vid behov införa nationella plastskatter. Liberalerna vill även införa ett gemensamt system för pant på flaskor och aluminiumburkar i EU och tydligare regler på den inre marknaden för miljöhänsyn i utformningen av förpackningar.

65. Skärpt och mer proaktiv kemikalielagstiftning

EU:s kemikalielagstiftning ska bygga på försiktighetsprincipen och strikt vetenskapliga bedömningar. Liberalerna vill fortsätta arbetet med att utveckla EU:s kemikalielagstiftning (Reach) så att kemikalier som används är säkra och att näringslivet ges tydliga och förutsägbara spelregler. Processerna inom Reach bör bli mer proaktiva för att mer

effektivt kunna få bort farliga kemikalier från marknaden. Särskilt fokus bör läggas på att fasa ut miljöskadliga bekämpningsmedel och hormonstörande ämnen. Det behövs ökad transparens kring kemikalieinnehåll i varor och material i hela leverantörskedjan, även för importerade varor.

66. Den cirkulära ekonomin måste bli verklighet i hela Europa

Europa bör gå i täten för att främja en politik där avfall betraktas som en råvara och där vi blir bättre på att skapa kretslopp och på att återvinna och återanvända material. EU bör skärpa kraven på medlemsländernas avfallshantering för att driva utvecklingen åt rätt håll. Även om en långsiktig lösning måste bygga på att alla länder utvecklar fungerande system för återvinning och avfallshantering vill vi även göra det enklare för avfall att transporteras mellan EU:s medlemsländer.

67. Internationella krafttag för den biologiska mångfalden

Den biologiska mångfalden är satt under extrema hot. Habitatförluster, miljödegradering, tjuvjakt och spridning av invasiva arter är bara några av utmaningarna vid sidan om klimatet och nedsmutsningen av våra hav. Liberalerna vill att EU ska ta initiativ för att stärka internationella processer inom ramen för FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) genom att föra upp frågan på högsta politiska nivå.

68. Förstärk EU:s vattendirektiv

EU:s vattendirektiv är tänkt att säkerställa god vattenkvalitet i våra vattendrag men har tyvärr inte lett till de förbättringar som krävs. Vi vill se tydligare definitioner och målsättningar och färre möjligheter till undantag. Övervakningen av att reglerna följs bör koordineras bättre än idag och resultera i konkreta och bindande åtgärdsplaner. Dessa åtgärdsplaner bör granskas löpande av kommissionen med hjälp av den europeiska miljöbyrån och för det fall medlemsländerna inte vidtar tillräckliga åtgärder ska sanktioner kunna utdömas.

69. Internationella förhandlingar om marint skydd

Våra hav och vattendrag behandlas idag som globala soptippar. Havsmiljöfrågor måste lyftas till den högsta internationella nivån och diskuteras återkommande i internationella forum. EU kan spela en central roll i den fortsatta processen och bör bjuda in till fortsatta förhandlingar om skydd av havsmiljön.

70. Aktiva åtgärder mot plast i haven även utanför Europa

Vi måste intensifiera satsningar på innovation och forskning för att bland annat få fram ekologiska och förnybara alternativ till dagens plaster och för att få fram kostnadseffektiva metoder för uppsamling och rening av den plast som redan har hamnat i haven. Mycket mer kan göras genom stöd till projekt som i stor skala kan förbättra avfallshanteringen och öka återvinningen i utvecklingsländer. EU måste även sluta exportera plastavfall till länder som inte klarar av att återvinna detta avfall.

Jordbruk och fiske

71. Minskad jordbruksbudget men fortsatta satsningar på landsbygdsprogrammet

Jordbrukets andel av EU:s budget måste minska ännu mer; Liberalerna vill att hälften av jordbruksstödet ska omfördelas till satsningar på forskning och utveckling. Alla direktstöd och marknadsstörande regler ska fasas ut så snart som möjligt. Vi vill att jordbruket bidrar aktivt till att nå klimatmålen, samtidigt som jordbruksproduktionen

effektiviseras för att kunna försörja en kraftigt växande befolkning globalt. Liberalerna vill dock behålla landsbygdsprogrammet, som är viktigt för miljöskydd och för att bevara öppna ängsmarker, och biologisk mångfald. Programmets miljöinriktning bör stärkas och breddas till att omfatta restaurering av våtmarker och andra biotoper med stort miljömässigt värde.

72. Stärk kontrollen för ett starkare djurskydd

En god djuromsorg är en förutsättning för en god folkhälsa. När vi handlar ska vi enkelt kunna göra bra val och då behövs även tydlig och bra märkning. Fokus under de kommande åren måste vara att skärpa kontrollen av att nationella lagar och EU-regler följs i praktiken. Vi vill att EU:s veterinärmyndighet ska vara ”matens och märkningens FBI”, med resurser och sanktionsmöjligheter för att se till att medlemsländerna följer regler kring djurskydd och livsmedelssäkerhet.

73. Stärkt arbete mot antibiotikaresistens

Utvecklingen av antibiotikaresistens är ett allvarligt hot och Liberalerna måste arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur. Antibiotika ska aldrig användas på djur i onödan. När de nya strängare EU-reglerna för antibiotikaanvändning på djur och veterinärers antibiotikahantering träder ikraft måste tillsynen skärpas för att säkra efterlevnaden.

74. En fiskeripolitik baserad på vetenskapliga metoder och noggrann utvärdering

Det europeiska fisket måste hållas inom ramen för vetenskapliga bedömningar av vad bestånden av fisk tål. Miljövänligt fiske bör även kunna premieras genom högre tilldelningen av fiskekvoter, inom ramen för den totala tilldelningen.

75. Förbud mot skadliga fiskemetoder

De fiskemetoder som allvarligt skadar det marina livet och marina biotoper ska förbjudas på EU-nivå. Skadlig trålning ska i största möjliga mån begränsas. Insatser för rädda och säkra både ålen och torsken samt det långsiktiga fisket av ål och torsk bör genomföras. Det kan bland annat handla om att enskilda fångstmetoder begränsas eller genom tillfälliga stopp såsom det tremånadersstopp för ålfiske som genomfördes under 2019.

Ett Europa för medborgarna

Allt fler människor föds i ett europeiskt land, studerar i ett andra, arbetar i ett tredje och lever som pensionärer i ett fjärde land. För dessa personer, men också för den som bara vill tillbringa någon vecka på semester i ett annat EU-land, är det viktigt detta flyttande görs så enkelt som möjligt. När vi rör oss på vår kontinent skapas inte bara möjligheter för enskilda medborgare utan vi stärker även vår gemensamma konkurrenskraft och skapar bättre förutsättningar för innovation och företagande.

För att fler ska kunna verka i andra EU-länder än sitt hemland räcker det inte att bara värna rätten att få röra sig fritt inom EU utan allt det praktiska i vardagen måste också fungera. Mycket har redan åstadkommits för att nå dit men ännu finns det allt för mycket krångel och problem som skulle kunna undanröjas för att det på riktigt ska kännas lika tryggt att arbeta, studera och resa i Paris som i Malmö.

I ett Europa för medborgarna ska man kunna köpa en jacka från Tyskland eller boka en tågresa mellan Milano och Madrid utan att behöva oroa sig för bristande konsumentskydd. Man ska kunna lita på att djuren man äter har levt med ett starkt djurskydd och att de inte har proppats fulla med antibiotika.

När vi samarbetar mer kan våra samhällen erbjuda bättre tjänster till medborgarna. Ett Europa för medborgarna finns där för att underlätta i vardagen, genom hela livet.

Enklare att flytta

76. Enklare att få personnummer i Sverige

Ett av de största problemen för EU-medborgare i Sverige är att det är alldeles för svårt att få ett svenskt personnummer. Krånglande byråkrati gör ofta att människor tvingas vänta i limbo under månader och år på att få personnummer eller samordningsnummer. Regeringen och Skatteverket måste snarast se till att förenkla reglerna kring personnummer, så att det blir enklare att flytta hit.

77. Pass ska gälla som ID-handling i alla EU-länder

För att den fria rörligheten ska fungera krävs att pass utfärdade i EU accepteras som legitimation av alla aktörer i alla EU-länderna. Idag tillåts exempelvis banker kräva ytterligare dokumentation av EU-medborgare utan svensk ID-handling för att öppna bankkonto.

78. Ett europeiskt socialförsäkringsnummer

För att göra det lättare att flytta inom EU vill Liberalerna införa ett europeiskt socialförsäkringsnummer som komplement till nationella personnummer. Numret ska erkännas av alla EU-länders myndigheter och företag såsom banker och hyresvärdar.

79. Säkra den fria rörligheten för pensionärer

Fri rörlighet i EU är viktigt både för ekonomisk integration och individers frihet. Rätten att bo var man vill i EU måste gälla alla som kan finansiera sitt eget uppehälle. När pensioner inte beskattas korrekt riskerar det att begränsa den fria rörligheten för pensio-

närer. Liberalerna vill därför se regler som garanterar att pensioner beskattas en gång, i första hand i landet man bor och brukar välfärdstjänster, oavsett var i EU pensionären bor idag och var hen tjänat in sin pension.

Enklare att studera

80. Erkännande och jämförande av gymnasial utbildning i EU

Idag finns inget system för att jämföra gymnasiebetyg mellan medlemsländerna vilket skapar problem för den som söker en högskoleutbildning i annat land. För att kunna jämföra betyg och dessutom ge information om brister i utbildningssystemen bör ett system för att jämföra gymnasiebetyg inrättas i EU.

81. Fler svenskar i EU:s studentutbyte Erasmus+

Möjligheten att studera i ett annat medlemsland är ett konkret exempel på hur den fria rörligheten berikar livet för tusentals européer. Men våra studenter hör till dem som i lägst utsträckning deltar i EU:s utbytesprogram. Detta måste ändras och fler utbildningar i Sverige, även yrkesutbildningar, måste öppna upp möjligheten för att deras studenter ska kunna delta i utbytesprogrammet.

82. Större möjlighet till utbytesstudier för personer med funktionsnedsättning

Den fria rörligheten ska aldrig begränsas på grund av funktionsnedsättning. Därför bör utbytesprogrammet Erasmus+ vidgas och bli mer lättillgängligt för personer med funktionsnedsättning, både på akademiska utbildningar och på yrkesutbildningar. Detta kräver ökat stöd för studenter med funktionsnedsättning i Erasmus+ och mer information till skolornas personal och studenter om möjligheterna till utbytesstudier.

83. Högre utbildning och kunskap ska bli lättillgänglig för fler

När fler får tillgång till internet skapas nya möjligheter för tillgång till utbildning. Open Access-utbildning finns redan vid flera ledande universitet i världen och europeiska skolor kan inte tillåtas halka efter. EU bör inrätta en öppen webbportal där statliga universitet, samt frivilligt deltagande privata lärosäten, när så är möjligt laddar upp forskning, föreläsningar och annat undervisningsmaterial.

Starkare konsumenter

84. Fungerande näthandel i hela EU

Trots att EU är en gemensam marknad där varor och tjänster cirkulerar fritt möts konsumenter ofta av problem när de näthandlar från utlandet. Många näthandlare erbjuder bara leverans till ett fåtal länder, vilket begränsar utbudet och leder till bristande konkurrens. Frakten är dyr, momsreglerna kan vara komplicerade och reglerna för konsumenträtt skiljer sig åt. Liberalerna vill fortsätta riva hinder för att förverkliga en genuin EU-marknad för näthandel.

85. Gemensam konsumenträtt med höga ambitioner

Du som konsument ska känna dig lika trygg vad gäller garantier, ångerrätt och reklamation – för både varor och tjänster - var i EU du än handlar. För att underlätta för både konsumenter och företag bör EU ha en helt harmoniserad konsumenträtt, inklusive exempelvis regelverk rörande uppsägning abonnemang och köp av finansiella produkter, istället för dagens lapptäcke av nationella konsumentskydd.

86. Möjlighet att väcka grupptalan i hela EU

Konsumenter som handlar i andra EU-länder ska ha möjlighet att försvara sig mot överprissättning, vårdslöshet eller andra felaktigheter. Händelser som exempelvis diesel-gate, där Volkswagen manipulerat utsläppstest, visar på behovet för konsumenter att kunna värna sina rättigheter i praktiken. Därför behövs rätten att väcka grupptalan i hela EU, och det är viktigt att det förslag som nu förhandlas blir verklighet.

87. E-legitimation i hela EU

Nya regler för e-legitimation i EU har antagits som skapat ett system med ömsesidigt erkännande av nationella e-legitimationer. Tanken är att en den som har en svensk e-legitimation ska identifiera sig digitalt även i andra EU-länder. Liberalerna vill att EU-kommissionen sätter in åtgärder för att säkra att reglerna genomförs och för att öka medvetenheten hos privata aktörer. Skulle systemet visa sig inte vara tillräckligt effektivt ska en gemensam europeisk e-legitimation införas.

Bättre och enklare vård

88. Fritt vårdval i Europa

Alla svenska patienter har rätt att söka vård i andra EU-länder utan förhandsbesked, men det är ofta svårt och komplicerat. Landstingen och Försäkringskassan bör förbättra informationen om olika vårdgivare och patienters rättigheter. Gemensamma standarder som säkrar patientens intresse behövs för att garantera säkerhet och kvalitet vid vård i annat medlemsland.

89. Skapa europeiska specialistcentra för sällsynta sjukdomar

För människor med sällsynta sjukdomar kan EU göra stor skillnad. Avancerade ovanliga behandlingar kräver erfarenhet och vana som ingen expert kan få genom ett fåtal patienter per år. Därför bör EU inrätta europeiska specialistcentra för sällsynta sjukdomar och ovanliga, avancerade behandlingar där patienter från alla EU:s medlemsländer behandlas oavsett var de insjuknat.

90. Gemensamma inköp av specialmediciner

Genom att mediciner kontrolleras och regleras gemensamt i EU har vi kunnat säkra kvaliteten och sänka priset på medicin i EU. Vissa mediciner köps dock in i så små kvantiteter att läkemedelsbolagen kan agera i en monopolistisk roll gentemot medlemsstaternas sjukvårdssystem. För att få ner priset på dyra specialmediciner bör de upphandlas gemensamt i EU.

Ett Europa öppet mot omvärlden

Idag går det en våg av antiliberala idéer över världen. Populistiska och auktoritära strömningar vinner anhängare. Centrala liberala värden som öppenhet, demokrati, frihandel och jämställdhet hotas från flera olika håll. Det är därför inte okontroversiellt, men högst nödvändigt, att den gemensamma europeiska utrikespolitiken ska ha demokrati och mänskliga rättigheter som övergripande mål.

Vi lever i en allt mer globaliserad värld där tekniska landvinningar och förbättrade kommunikationer ständigt gör att världen utanför kommer närmare. I denna värld blir allt fler utmaningar av internationell eller global karaktär. Brist på frihet och demokrati, krig, svältkatastrofer, miljöproblem och pandemier får idag snabbt konsekvenser inte bara inom det omedelbara närområdet där flest är drabbade.

Vi behöver interna regelverk i EU för att på ett ansvarsfullt och humant sätt kunna hantera migrationsströmmar till Europa och vi en gemensam utrikespolitik som är tydligt värderingsstyrd och som står upp för individens frihet runt om i världen. När Europas länder talar som en röst lyssnar världen.

Asyl och migration

91. En gemensam Europeisk asylpolitik där vi delar på ansvaret

Rätten att söka asyl är en central del av Genèvekonventionen som varje EU-land har åtagit sig att följa. Nu finns ett färdigt förslag om att revidera Dublinförordningen, i syfte att skapa ett system där alla medlemsländer delar på ansvaret för asylsökande som söker skydd i EU. Det är avgörande att det systemet snarast godkänns av EU-ländernas regeringar. De länder som tar sitt ansvar ska få stöd, både finansiellt och praktiskt, men för de som vägrar ta sitt ansvar ska stöden från EU:s sammanhållningspolitik minskas.

92. Stärk stöd och resurser till människor i konflikters närområden

Det humanitära stödet till flyktingar, länder i närheten till konflikter och de hjälporganisationer som verkar runt konfliktområden måste öka. Samarbete med EU:s grannländer är också nödvändigt för att stoppa dödsfallen på Medelhavet och förhindra exploatering av alla de människor som lämnat sina hemländer på jakt efter en ljusare framtid.

93. Fler lagliga vägar att ta sig till Europa

Fler människor som finns i UNHCR:s flyktingläger måste på ett humant och ordnat sätt få en laglig väg till EU som inte inbegriper smugglare. Ett EU-system för vidarebosättning av kvotflyktingar skulle också avlasta grannländerna i konflikternas närområden som idag tar ett stort ansvar för att ta emot flyktingar. Barnfamiljer ska kunna återföras och få sina asylskäl prövade i samma EU-land.

94. Förbättra återvändandet för dem som saknar rätt till skydd

För att värna asylrätten och slå vakt om ett fungerande asylsystem måste de som saknar skyddsskäl återvända till sina hemländer. EU kan bidra till ett förbättrat återvändande genom att förhandla fram gemensamma återvändandeavtal med länder utanför EU.

Incitamenten för ursprungsländerna att återta sina medborgare behöver öka, till exempel genom en koppling mellan EU:s bilaterala bistånd till ett land och återtagande av landets medborgare.

95. En starkare europeisk asylmyndighet

EU:s asylbyrå EASO har utvecklats mot att bli en fullvärdig asylmyndighet med större befogenheter, arbetsuppgifter och medel. Den nya asylmyndigheten ska kunna bistå länder dit många asylsökande kommer, men också se till att alla EU-länder följer regelverket. Myndigheten bör få det övergripande ansvaret för att sammanställa utvärderingar av situationen i olika länder runt om i världen, så att EU:s medlemsländer fattar beslut i asylärenden med grund i pålitlig och likvärdig information.

96. Reformerat blåkort för enklare arbetskraftsinvandring

Europas länder måste bli bättre på att attrahera både spetskompetens och personer som vill arbeta i mindre kvalificerade yrken. Det europeiska systemet med "Blue Card" ska reformeras och öppnas upp för fler än bara dem med spetskompetens och höga löner. De länder som vill gå före måste fortsatt få göra det så att det system som finns för arbetskraftsinvandring till Sverige inte äventyras. Liberalerna vill se en fortsatt ambitiös agenda där vi underlättar för personer som fått arbetstillstånd i ett land att resa till och arbeta även i andra EU-länder utan ytterligare byråkrati.

97. En generös och förenklad viseringspolitik

Genom att EU förhandlat fram avtal med länder som USA, Japan, Australien, Kanada, Malaysia och större delen av Central- och Sydamerika behöver medborgare i dessa länder inte visum för inresa i Schengenområdet. Liberalerna vill se fler avtal om viseringsfrihet så att fler får möjlighet att resa utan behov av tidsödande visumansökningar och förenklade och snabbare ansökningsprocesser för medborgare från visumpliktiga länder.

98. Gemensamt konsulärt stöd utanför EU

EU:s medlemsländer har tillsammans över 2.000 ambassader och oräkneligt många konsulat runt om i världen. Samtidigt har inte alla EU-länder representation överallt, vilket försvårar både för EU-medborgare på resa och för den som söker visum till EU. För att effektivisera arbetet och öka antalet platser för konsulär hjälp bör EU:s delegationer förstärkas och ta över det konsulära stödet både till EU-medborgare och till den som söker Schengenvisum.

En utrikespolitik för demokrati och mänskliga rättigheter

99. Utrikespolitik med fokus på värderingar

Många av framtidens globala utmaningar kommer att handla om värderingar. EU har en unik möjlighet att påverka sin omvärld – genom diplomati, frihandelsavtal, bistånd och för vissa länder genom möjlighet till EU-medlemskap. I alla utrikesrelationer ska EU sätta våra grundläggande värderingar främst. Då måste avtal med icke-demokratiska länder, som Kuba och Venezuela, ställa höga krav på demokratisk utveckling. Liberalerna kommer av samma skäl konsekvent värna rättigheterna för folket i Västsahara i de fiskeriavtal som förhandlas mellan EU och Marocko.

100. Stärk EU:s röst i världen

EU ska vara en stark röst för fred, mänskliga rättigheter och demokrati vilket kräver att unionen måste kunna agera snabbt och effektivt i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Anslagen till EU:s utrikesjäms EEAS måste öka för att stärka samordningen inom utrikespolitiken. EU bör oftare representera medlemsländerna i internationella organisationer som FN:s säkerhetsråd, WHO och Världsbanken.

101. En tydlig politik mot ett aggressivt Ryssland

Rysslands annektering av Krim och fortsatta hybridkrigföring i östra Ukraina kränker folkrätten och utmanar grunderna för den europeiska säkerhetsordningen. Sanktionerna mot Ryssland ska fortsätta och utökas med fler företag i energisektorn. EU:s energiunion måste också fullföljas för att långsiktigt minska beroendet av rysk gas. Liberalernas uppfattning är ännu att Nord Stream 2 inte ska byggas. EU ska också fortsätta verka för att Ryssland inte släpps in i OECD.

102. Demokrati – målet för EU:s bistånd

EU ska vara en stark röst för demokrati, marknadsekonomi och mänskliga rättigheter och stödja demokratirörelser världen över. Såväl det svenska som det europeiska biståndet ska ha som överordnat mål att bidra till demokratisering och respekt för mänskliga rättigheter. Diskussioner kring mänskliga rättigheter, demokrati, sexuella och reproduktiva rättigheter samt HBTQ-rättigheter ska vara centrala med länder som tar emot bistånd, tecknar handelsavtal eller på annat sätt samarbetar med EU. Inget bistånd ska gå till diktaturregimer, men däremot ska det civila samhället och demokratirörelser kunna få stöd av EU, både ekonomiskt och genom exempelvis möjligheter att utnyttja resurser på EU:s ambassader

103. Landrapportering för att bekämpa korruption

Under gångna år har liberala ledamöter i Europaparlamentet drivit igenom mycket långtgående rapporteringskrav på europeiska bolag inom gruvnäring, skogsindustri och oljeindustrin för att kräva detaljerad redovisning av deras betalningar till regeringar utanför EU. Detta är ett centralt verktyg för att se till att civilsamhället i länder med omfattande råvaruexport kan ställa sina politiska företrädare till svars för de intäkter som länderna får. Denna typ av verktyg måste fortsätta utvecklas.

104. Långsiktigt partnerskap med länder i Afrika

Fortsatta partnerskap med länder i Afrika ska främja handel, hållbar utveckling och arbete för fred, demokrati och mänskliga rättigheter. EU:s regionala partnerskapsavtal för Afrika, som erbjuder tullfri och enkel export till EU bör utvecklas.

Fortsatt utvidgning av EU

105. Grundläggande principer för utvidgningen av EU

EU-medlemskap ska vara möjligt för de europeiska länder som respekterar demokrati och mänskliga rättigheter samt har en fungerande rättsstat, marknadsekonomi och förmåga att genomföra EU:s lagstiftning. Möjligheten till EU-medlemskap skapar ett positivt incitament för viktiga reformer, och EU ska aktivt stödja kandidatländernas reformarbete.

106. Fortsatt stöd till utvidgningen på Västra Balkan

Liberalerna välkomnar en fortsatt utvidgning av EU. EU måste fortsätta erbjuda ekonomiskt stöd och kapacitetsbyggande i utbyte mot demokratiska framsteg för att länderna på Västra Balkan på sikt ska kunna bli medlemmar i EU. Samtidigt måste EU driva en tydlig linje att alla högt ställda krav för medlemskap behöver uppfyllas för att medlemskap ska beviljas. Det förutsätter omfattande reformer av rättsstaten och kamp mot korruption. Vid medlemskap måste länderna acceptera fortsatt granskning av hur rättsstatens principer och respekten för mänskliga rättigheter efterlevs.

107. Avbryt Turkiets anslutningsprocess

Den auktoritära utvecklingen i Turkiet har inneburit att utvecklingen kring demokrati, rättsstat och mänskliga rättigheter snabbt gått långt åt fel håll. Den fortsatta förföljelsen av kurder och inskränkningarna av yttrandefriheten är tydliga exempel på detta. Detta gör att Turkiet idag står långt från ett EU-medlemskap och förhandlingarna bör avbrytas. Om utvecklingen vänder ska dörren återigen kunna öppnas för förhandlingar om ett möjligt medlemskap.

108. Färdplan för ukrainskt EU-medlemskap

Rysslands agerande i Ukraina är rättsvidrigt och strider mot både ukrainsk och internationell rätt. En eventuell framtida ansökan om EU-medlemskap från Ukraina ska behandlas enligt en särskild färdplan som kombineras med kraftfulla stödinsatser för demokratibyggnad och ekonomiska reformer.

109. Stärk det östra partnerskapet med fokus på demokratiutveckling

För EU:s grannländer i öst, med undantag för Ryssland, krävs ett långsiktigt samarbete där målet är fullvärdigt EU-medlemskap. EU har ett viktigt ansvar i att stötta demokratisk utveckling i bland annat Ukraina, Georgien och Belarus. Visumtvånget ska avskaffas och EU:s utbytesprogram ska gälla för partnerskapsländerna. Genom omfattande frihandelsavtal kan EU skapa ytterligare incitament till viktiga steg mot demokrati.

Värderingarnas Europa

Europa har varit vaggan för några av de mörkaste och ljusaste ideologier som vår värld har skådat. Det är på vår kontinent som både kommunismen och fascismen har sett dagens ljus men det är också i Europa som liberalismen, individens frihet och tankarna på universella mänskliga rättigheter har vuxit fram. Efter kommunismens sammanbrott så var vi många som var hoppfulla att totalitära tendenser var på tillbakagång och att utvecklingen skulle leda stadigt framåt mot mer frihet. Tyvärr går den utvecklingen nu på många håll åt fel håll i Europa och runt om i världen.

Demokrati är det enda system som kan förenas med mänskliga fri- och rättigheter. Yttrandefrihet, politisk frihet, äganderätt och en fungerande rättsstat är nödvändiga i ett fritt samhälle. Det är på dessa värden det europeiska samarbetet vilar. Inget land som är medlem i denna union ska tillåtas kränka något av dessa värden. Det handlar i grunden om att försvara alla unionens medborgares rätt att leva i frihet. Utan respekt för dessa gemensamma värderingar urholkas snabbt unionen och dess trovärdighet.

Inom EU ska dessa värden ständigt värnas – såväl i den digitala som i den analoga världen - och internationellt ska EU alltid kämpa för att de ska komma fler till del. EU ska aldrig vara tyst när grundläggande fri- och rättigheter kränks, oavsett var det sker.

Skydda rättsstaten och medborgarnas rättigheter

110. En snabb och effektiv MR-mekanism

Flera EU-länder kränker idag systematiskt rättsstatens principer och medborgarnas grundläggande rättigheter. Samtidigt saknar EU en effektiv mekanism för att förebygga och motverka att det sker. Liberalerna vill att EU-kommissionen årligen ska offentliggöra rapporter om situationen för rättsstaten och de grundläggande fri- och rättigheterna i varje medlemsland. För att garantera att samtliga medlemsländer behandlas lika är det viktigt att processen bygger på objektiva kriterier och metoder.

MR-mekanismen ska införas så att konstaterade brott mot EU:s grundläggande värden snabbt leder till konsekvenser i form av indragna EU-stöd efter beslut i EU-domstolen. Kommissionen ska även fullgöra sin skyldighet att använda fördragets artikel 7 och föreslå indragen rösträtt för länder som flagrant bryter mot grundläggande rättsstatsprinciper.

111. Inga EU-stöd till länder som kränker rättsstaten

EU:s nästa långtidsbudget måste innehålla konkreta villkor för att länder ska kunna få ekonomiska bidrag. Liberalerna vill att det tydligt framgår att sammanhållningsfonder och andra stöd bara ska gå till länder som fullt ut respekterar grundläggande fri- och rättigheter och rättsstatens principer. Sverige ska inte acceptera en budget där detta inte ingår.

112. Mediernas oberoende måste värnas

Tryck- och yttrandefrihetslagstiftningen har en unik och stark reglering i Sverige och denna måste fortsatt försvaras inom ramen för EU-samarbetet. Under senare år har vi även sett hur tryck- och yttrandefriheten åsidosatts och journalister mördats i flera europeiska länder. Liberalerna ska vara en glasklar röst för en starkt yttrande-, tryck- och pressfrihet runt om i EU och internationellt.

113. Stärk EU:s byrå för grundläggande rättigheter

EU:s byrå för grundläggande rättigheter ska stärkas bland annat för att intensifiera arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. EU måste verka för att rättigheterna för personer med funktionsnedsättningar respekteras i alla medlemsländer.

114. Stoppa blockeringen av EU:s anti-diskrimineringsdirektiv

EU-kommissionen föreslog 2008 ett direktiv för att åtgärda diskriminering utanför arbetsmarknaden på grund av ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller religion. Eftersom enhällighet krävs i rådet har man under de gångna 10 åren inte lyckats anta direktivet. Vi menar att ansträngningarna med att hitta en lösning i rådet måste intensifieras så att direktivet slutligen kan antas.

115. Stärkt skydd för HTBQ-personer

Liberalerna ska verka i EU och internationellt för att stärka HBTQ-personers rättigheter som en del av de mänskliga rättigheterna. Diskrimineringsskyddet på EU-nivå måste stärkas. Rättsakter inom ramen för EU-samarbetet ska alltid erkänna den samkönade familjen fullt ut.

116. Intensivare arbete mot rasism och extremism

Inte sedan 1930-talet har så många främlingsfientliga partier varit representerade i EU-ländernas parlament. EU ska arbeta aktivt tillsammans med medlemsländerna för att förebygga och bekämpa rasism, främlingsfientlighet, religiös intolerans och våldsbejakande extremism. Hatet och hotet mot judar är utbredd i många av EU:s länder och blir allt grövre. Romer i Europa betalar nu priset av flera generationers utanförskap. Antisemitism, antiziganism och islamofobi har ingen plats i Europa och måste med kraft motarbetas. EU ska inrätta ett europeiskt kunskapscentrum mot extremism.

117. Värna aborträtten

Varje medlemsland bestämmer själv över sin abortlagstiftning, men det hindrar inte Liberalerna eller EU från att verka för rätten till fri abort. EU-medborgare som vägras abort i hemlandet ska utan risk för represalier ha rätt att genomföra abort i ett annat EU-land.

118. Rätt till sexuell och reproduktiv hälsa

Det är viktigt att stå upp för tillgången till abort och sexuell och reproduktiv hälsa både i bistånds- och utrikespolitiken och internt i EU. Att den europeiska hälsostrategin idag inte inkluderar sexuell och reproduktiv hälsa är orimligt. När strategin omformuleras ska detta inkluderas så att alla, oavsett kön och sexuell läggning, får rätt till jämlik vård i hela EU.

119. Inför totalförbud mot barnaga

Europas barn ska skyddas mot alla typer av våld och övergrepp, och därför ska totalförbud mot uppfostringsvåld och barnaga införas som en grundläggande rättighet i EU-stadgan.

Integritet och rättigheter på nätet

120. En effektiv brottsbekämpning med respekt för den personliga integriteten

Ett öppet samhälle kräver att rättssäkerheten och den enskildes integritet värnas. När EU genom exempelvis ett europeiskt FBI tar större ansvar i kampen mot den grova organiserade brottsligheten ska det vägas upp med tydliga regler för hantering av personuppgifter och att Europaparlamentet utövar verklig parlamentarisk kontroll över EU-myndigheten.

121. Värna EU:s starka dataskydd

Vi lever i en värld där våra personuppgifter i allt större utsträckning kommersialiseras. En ny dataskyddsförordning (GDPR) har antagits som gäller för hela EU och som ska säkra att alla får bättre kontroll över hur deras personuppgifter används. Det kommer nu att vara helt centralt att noggrant följa upp hur denna lagstiftning genomförs i praktiken.

122. Analysera alla nya EU-förslag ur ett integritetsperspektiv

Alla nya EU-förslag ska analyseras ur integritetsperspektiv. Åtgärder på EU-nivå som inskränker den personliga integriteten får endast vidtas om ett motstående intresse väger uppenbart tyngre och åtgärden är effektiv.

123. Moderna internationella avtal om dataskydd

Avtal om dataskydd förhandlas mellan EU och länder som USA och Japan, och i nya frihandelsavtal ingår viktiga regler för att möjliggöra dataflöden. Det är viktigt att EU:s höga skyddsnivå för personuppgifter gäller och att de i så stor utsträckning som möjligt utvecklas till globala standarder.

124. En stadga för medborgarnas digitala rättigheter

För att värna medborgarnas rätt till yttrandefrihet, möjlighet till kreativt skapande och entreprenörskap vill vi se en europeisk stadga som skyddar medborgarnas digitala rättigheter. Stadgan ska säkerställa grundläggande rättigheter både gentemot det offentliga och stora kommersiella aktörer i den digitala miljön. Internet ska inte vara en oreglerad arena, men regleringar ska vara nödvändiga, proportionella och främja kreativitet och den breda allmänhetens intressen.

Ett tryggt och säkert Europa

Trygghet är en frihetsfråga. Tillvaron krymper för den som inte känner trygghet. Oavsett om otryggheten kommer från ökad organiserad brottslighet, terrordåd eller hotfulla stormakter. För att säkra medborgarnas trygghet i vardagen och deras tillit till demokratin måste brottsligheten minska, terrorismen bekämpas och omvärlden stabiliseras.

Dessa hot mot människor och samhällen är gränsöverskridande och möts främst genom ökat internationellt samarbete inom EU, NATO och andra organisationer. Den internationella brottsligheten måste mötas med mer EU-samarbete. EU-ländernas polis och åklagare måste få starkare muskler och samarbetet förenklas så att brott över nationsgränserna kan bekämpas. Och bara tillsammans kan vi bekämpa internationell terrorism. Att kontrollera våra gränser är inte längre bara en nationell angelägenhet. Kontrollen av EU:s gemensamma gränser måste stärkas.

Vi lever i en orolig omvärld med krig och konflikter i Europas närhet och det finns all anledning att också stärka EU:s försvarsförmåga. Bara tillsammans kan vi skydda de friheter vi i EU idag ofta tar för givet och bidra till stabilitet i en orolig värld så att fler kan leva i fria demokratier.

Krafttag mot gränsöverskridande brottslighet

125. Ett europeiskt FBI

Organiserad brottslighet som terrorism, penningtvätt, narkotikasmuggling, internetbedrägerier och människohandel har inga gränser, och därför kan enskilda länder aldrig tackla den på egen hand. Problemet blir också tydligt i människors vardag när de utsätts för stölder och bostadsinbrott av ligor som härjar i hela Europa. Dagens polissamarbete är alldeles för svagt, och Liberalerna vill därför utveckla Europol till ett europeiskt FBI. Den gemensamma polisen ska vara operativ, kunna driva förundersökningar och utreda brott där flera länder är inblandade. Ett första steg mot bättre samordning är att Europol ges möjlighet att öppna kontor i EU-länderna och anställa lokalt behöriga poliser samt att Europols analytiska kapacitet stärks.

126. Sverige med i EU:s åklagarmyndighet

EU behöver en gemensam åklagarmyndighet med rätt att bedriva förundersökningar och beordra spaning och tillslag i flera länder samtidigt. Ett första steg är den åklagarmyndighet som nu införs med rätt att utreda brott mot EU:s finansiella intressen. En kompakt majoritet i riksdagen har tyvärr valt att Sverige tillsammans med ett fåtal andra länder ska stå utanför. Liberalerna vill att Sverige omgående ska ansluta sig till den europeiska åklagarmyndigheten och driva på för att den ska kunna hantera även terrorism och annan gränsöverskridande brottslighet.

127. Klassificera fler brott som EU-brott

För att ett brott ska kunna utredas av Europol måste brottet vara listat i EU:s fördrag. I dag är terrorism, människohandel, narkotikahandel, vapenhandel, penningtvätt, korrup­tion, förfalskning av pengar och IT-brott med på listan över sådan brottslighet. Men den grova gränsöverskridande brottsligheten är mer diversifierad än så. Liberalerna vill att listan över EU-brott utvidgas, så att även miljöbrott, skattebrott och andra delar av den grova organiserade brottsligheten omfattas.

128. Gemensam polisiär underrättelsetjänst

För att stärka Europas beredskap i kampen mot internationell terrorism bör en polisiär underrättelsetjänst inrättas vid sidan om Europol. Den ska i ett första skede underlätta för medlemsländerna att utbyta känslig underrättelseinformation och vid behov kunna samordna aktioner mellan medlemsländernas underrättelsetjänster. Myndigheten ska ha ett nära samarbete med European Counter Terrorism Centre (ECTC) vid Europol.

129. Ett europeiskt vittnesskyddsprogram

Vittnen måste känna sig tillräckligt trygga för att träda fram och berätta vad de sett. Det är en bärande del av den demokratiska rättsstaten. I takt med att den organiserade brottsligheten har vuxit i Europa har antalet vittnen i nationella skyddsprogram ökat. Möjligheterna att byta identitet och få skydd i ett annat EU-land behöver öka.

130. Stärkt kamp mot människohandeln

EU ska satsa på varningssystem och samarbeta tätt med myndigheter i ursprungsländer som arbetar mot människohandel och i länder där barn utsätts för övergrepp. För att offer för människohandel ska våga ge sig tillkänna och vittna bör det finnas möjlighet för dem att få uppehållstillstånd i EU.

131. En vapenlagstiftning med rätt fokus

Vapenlagstiftningen måste utformas så att vapen inte hamnar i orätta händer, samtidigt som den inte skapar orimliga hinder för den som på ett ansvarsfullt och lagligt sätt vill ägna sig åt exempelvis jakt och sportskytte. Liberalerna motsatte sig många av de skärpningar i EU:s vapenlagar som var aktuella under den gångna mandatperioden. EU bör fokusera på att bekämpa de illegala vapen som finns runt om i unionen och motverka att fler illegala vapen smugglas in till EU. Detta kräver även att de nationella tullmyndigheterna får bättre kapacitet och ökade resurser.

132. Bekämpa korrup­tionen i EU-länderna

Vi måste kunna lita på att polis- och åklagarmyndigheterna i medlemsländerna är fria från korrup­tion och att såväl brottslingar som brottsoffer får korrekt behandling. EU:s arbete mot korrup­tion och förstärkta rättssystem måste fortsätta. EU-domstolen har klargjort att medlemsländer har rätt att i extrema fall vägra utlämna personer enligt den europeiska arresteringsordern till länder där de inte bedöms kunna få en rättvis rättegång.

Gemensam gränsbevakning

133. Stärk EU:s yttre gräns med gemensam gränspolis

Under flyktingkrisen införde ett antal Schengenländer inre gränskontroller när det yttre gränsskyddet upplevdes som otillräckligt. För att stärka det yttre gränsskyddet har EU:s nya gränsskyddsmyndighet fått kraftigt ökade resurser och befogenheter och 10.000 nya gränsvakter föreslås som ett första steg. Liberalerna vill gå ännu längre genom att EU på

sikt tar över ansvaret för hela den yttre gränskontrollen, för att säkra att samma regler och rättssäkerhet ska gälla överallt. Gränsskyddsmyndigheten måste därför kraftigt förstärkas och byggas ut.

134. Försvara den fria rörligheten

När riskerna för den allmänna ordningen och den inre säkerheten i Sverige är tillräckligt låga vill Liberalerna avskaffa de inre gränskontrollerna i Skåne. I det fall säkerhetsläget eller migrationsflödena skulle förändras måste beredskap finnas för att vid behov skyndsamt återinföra tillfälliga kontroller. Tillfälliga gränskontroller mellan Schengenländer är bekymmersamma om de tillåts pågå under lång tid. Den långsiktiga lösningen för att försvara den fria rörligheten i EU är att stärka den yttre gränsen.

135. Suspendera länder som inte sköter sin gräns ur Schengen

Så länge gränsskyddet är nationellt ska länder som inte sköter sitt gränsskydd först och främst få hjälp av EU:s gemensamma gränspolis, men möjligheten som finns att tillfälligt suspendera dessa länder ur Schengen bör aktivt nyttjas. Länder ska även kunna suspenderas ur Schengen om de avsiktligt bryter mot Dublinregelverket och inte ansvarar för asylsökande som befinner sig i landet.

Starkare europeisk beredskap

136. EU måste öka sin försvarsförmåga

Nato är Sveriges viktigaste samarbetsorganisation för säkerhet och försvar. Sverige ska ansöka om medlemskap i Nato och som medlem arbeta för införandet av ett demokrati-kriterium för medlemskap. Dock måste Europas länder själva öka sin försvarsförmåga. EU ska verka för att medlemsländerna ökar sina nationella kapaciteter och att samarbetet mellan EU:s nationella försvar ökar.

137. Sverige ska samarbeta mer

PESCO (det permanenta strukturerade försvarssamarbetet) är ett viktigt steg för att stärka det militära samarbetet inom EU. Sverige ska i högre grad delta i PESCO, inte som idag inom bara 3 av 17 program, och vara drivande för nya program. PESCO är ett komplement till Nato och ska inte ersätta denna centrala organisation för Europas säkerhet.

138. Utöka den europeiska försvarsfonden

Den planerade Europeiska försvarsfonden kommer att effektivisera medlemsländernas inköp och ägande av dyr försvarsutrustning och bidrar därmed till ett mer effektivt försvar av våra gränser och intressen. Denna fond bör, när den är fullbordad och uppvisat handlingskraft, utökas så att allt mer materiel kan upphandlas och utvecklas gemensamt.

139. Sverige med i European Intervention Initiative

Europa behöver ta större ansvar vid kriser och hot i, eller nära, vår del av världen. EU:s civila och militära fredsoperationer bör därför utökas. European Intervention Initiative är skapat för att snabbt kunna sätta in trupper eller på annat sätt möta kriser som hotar den europeiska säkerheten. Sverige borde inte stå utanför detta utan omedelbart erbjuda sig att delta i EII med militära trupper. EII bör inkorporeras i EU:s försvarssamarbete PESCO.

140. Effektiva åtgärder mot informationskrigföring

För att motverka framför allt rysk propaganda och desinformation behöver EU kunna genomföra analys och ta fram effektiva motåtgärder. Resurserna till Stratcom inom EU:s utrikestjänst bör flyttas till en befintlig eller ny EU-myndighet och dess budget flerdubblas för att enheten ska kunna arbeta effektivt.

141. Sverige med i PESCO:s cyberförsvar

Sverige bör vara en aktiv röst i både EU och PESCO för ökat samarbete, inte minst när det gäller digitala hot. Sverige måste, i likhet med Finland, ansluta sig till PESCO:s cyberförsvarsprogram. När EU utökar PESCO inom försvar och civilförsvar ska Sverige vara en aktiv medlem. EU:s solidaritetsklausul ska omfatta även cyber- och påverkansattacker för att ytterligare stärka medlemsländernas försvar mot yttre hot i den digitala miljön.

142. Ge EU makt att bekämpa bränder och översvämningar

När EU-länder drabbats av skogsbränder, översvämningar och andra allvarliga händelser, har EU:s hjälp att samordna insatser varit avgörande. Dagens system som bygger på frivillighet och nationella resurser är dock sårbart. EU bör gå vidare med förslaget "RescEU" och införskaffa gemensamma beredskapsresurser som stationeras runt om i EU. Det kan handla om brandbekämpningsflyg, pumpar, sök- och räddningsresurser eller förnödenheter vid oväntade flyktingströmmar. Kommissionen ska, i samarbete med det drabbade landet, stå för den operativa kontrollen av resurserna.

Ett effektivt och demokratiskt Europa

Vi vill se ett samhälle där individen får styra sitt eget liv och där gemensamma beslut alltid tas på den nivå där man mest effektivt kan hantera de utmaningar som man står inför. I en globaliserad värld där allt fler av de stora samhällsliga utmaningarna är internationella eller globala måste fler frågor hanteras på europeisk nivå. Med det ökar kraven på effektivitet och demokratisk legitimitet.

EU ska vara demokratiskt föredöme. Våra medborgare har rätt att förvänta sig en god insyn i EU:s beslutsprocesser och ett fungerande ansvarsutkrävande. Lagstiftning blir bättre om medborgare, civilsamhälle och företag som påverkas av nya regler ges möjligheten att föra fram sina synpunkter till lagstiftarna. Samtidigt måste dessa lobbyisters arbete vara transparent för att garantera medborgarnas förtroende för lagstiftningsprocessen. Vi vill se en stärkt roll för nationella parlament, inte bara som aktörer som kan blockera förslag från kommissionen, utan som viktiga aktörer för att driva på den europeiska integrationen.

Mer effektivt EU

143. Modernare EU-budget

EU-samarbetet behöver fördjupas på en rad områden, vilket kräver stora omprioriteringar inom dagens budgetramar. EU:s budget ska fokusera helt på områden med tydligt europeiskt mervärde: forskning, infrastruktur, migration, brottsbekämpning, utrikespolitik och bistånd. I första hand genom kraftiga omprioriteringar från jordbruksstöd och regionalpolitik, men budgeten kan också behöva öka. Idag utgörs intäkterna i EU:s budget till största delen av avgifter från medlemsländerna, i framtiden bör detta kompletteras med en gemensam koldioxidskatt. Långtidsbudgeten bör följa Europaparlamentets mandatperiod och löpa över fem år.

144. Alla EU-länder måste kunna delta fullt ut

För att EU ska hålla ihop krävs att alla medlemsländer i så hög grad som möjligt deltar fullt ut på alla områden. Om eurozonen eller en annan grupp länder fördjupar samarbetet på ett område måste det ske i former som gör det möjligt för fler att ansluta sig i efterhand. Om det egentliga beslutsfattandet sker i andra forum än EU:s egna riskerar Sverige att tappa inflytande. Europaparlamentet ska alltid fatta beslut med deltagande av ledamöter från samtliga medlemsländer.

145. Europaparlamentet ska ha ett säte - i Bryssel

Europaparlamentets kostsamma flytt mellan Bryssel och Strasbourg måste upphöra. Det är dyrt, onödigt och dåligt för klimatet. Parlamentet ska ha ett enda säte – i Bryssel och det måste svenska politiker driva, både i parlamentet och i rådet.

Mer öppet EU

146. Inför en verklig offentlighetsprincip på EU-nivå

EU:s offentlighetsprincip ska stärkas och huvudregeln på alla områden ska vara offentlighet – inte sekretess. Arbetet med att få på plats en ökad tillgång till handlingar har helt avstannat och denna process måste omgående återupptas.

147. Alla lobbyister ska registreras

Idag arbetar tiotusentals personer med att bedriva påverkansarbete gentemot EU:s institutioner. Det är en naturlig del av den demokratiska processen, men det är viktigt att denna arbetet sker under transparenta och ordnade former. Samtliga lobbyister som arbetar gentemot EU-institutionerna ska förtecknas i ett obligatoriskt, offentligt register.

148. Stärkt EU-bevakning i public service

En del av det demokratiska underskottet som upplevs i EU kan härröras från dålig bevakning av europapolitiska frågor i nationella medier. Politiker ska inte besluta över vad medier ska bevaka, men i sändningstillstånden för SVT, SR och UR ska det tydligare framgå att rapportering kring bevakning av EU ingår i uppdraget.

Mer demokratiskt EU

149. EU:s lagar och regler ska upprätthållas

Det är oacceptabelt att medlemsländer vägrar genomföra demokratiskt fattade EU-beslut och bryter mot EU:s grundfördrag – oavsett om det gäller migrationspolitik, rättsstaten eller ekonomiska frågor. Kommissionen ska, utan att ta politiska hänsyn, väcka talan mot länder som inte genomför EU-rätten i tid eller på rätt sätt. Processer i EU-domstolen mot länder som syndar måste gå snabbare än i dag.

150. Jämn könsfördelning i EU:s institutioner

Lika många kvinnor som män i EU:s institutioner ska eftersträvas både gällande personal och förtroendevalda. Sverige bör, med respekt för fördragen, arbeta för att nästa EU-kommission ska vara jämställd.

151. Inför transnationella listor i valet till Europaparlamentet

Ett led i att fördjupa den europeiska integrationen vore att ge medborgarna i EU möjlighet att rösta på kandidater från andra länder i valet till Europaparlamentet. Liberalerna vill att ett de outnyttjade mandatet efter brexit går till en EU-gemensam valkrets inför valet 2024. Varje medborgare får två röster i valet till Europaparlamentet, en ”vanlig” röst att lägga på något av de nationella partierna och en röst att lägga på någon av de transnationella listor som presenteras av de europeiska partierna.

152. Stärk Europaparlamentet

Europaparlamentet saknar idag rätten att själv initiera lagstiftning utan måste invänta lagförslag från EU-kommissionen. I fall där EU-kommissionen vägrar att lägga fram förslag som lagstiftaren vill se bör Europaparlamentet ha rätt att själv initiera nya EU-lagar som sedan beslutas om tillsammans med ministerrådet. Vi vill därutöver stärka rätten för Europaparlamentet rätt att kalla enskilda till granskningsutfrågningar vid sådana gränsöverskridande händelser som föranleder inrättandet av särskilda granskningsutskott.

153. Tydliga mandat och mer öppenhet i ministerrådet

Allt för ofta kan regeringar säga en sak i Bryssel och sedan något helt annat hemma i medlemslandet. Detta omöjliggör ett fungerande demokratiskt ansvarsutkrävande. Alla EU-regeringar ska ha tydliga mandat från sina parlament när de förhandlar i ministerrådet och förhandlingarna ska som huvudregel vara öppna när lagstiftning diskuteras.

154. En utökad roll för de nationella parlamenten

Nationella parlament bör ges en tydligare roll i EU-arbetet. De ska kunna kalla EU-kommissionärer för att försvara lagförslag och rekommendationer till medlemsländerna. Tillsammans med andra parlament i medlemsländerna ska Riksdagen kunna uppmana EU-kommissionen att lägga fram lagförslag. Vi vill också förstärka samråden kring EU-politiken i Sverige.

155. Stärkta samråd i regeringens EU-arbete

Möjligheten till delaktighet och insyn i den svenska regeringens och myndigheternas arbete i EU:s ministerråd bör stärkas, så att inspel och förslag från organisationer och andra aktörer kan tas om hand under det att EU-lagar förhandlas fram och beslutas. Idag ges remissinstanser ofta möjlighet att komma med synpunkter först när ett EU-direktiv ska bli svensk lag, vilket begränsar insyn och påverkansmöjligheter. Regeringen och de statliga myndigheterna ska vara skyldiga att informera och bjuda in till samråd om EU-arbetet.